

Bilaga 7.

Undersökning av betydande miljöpåvekan

Innehåll

Inledning.....	2
Avgränsningar och alternativ.....	3
Avgränsning	3
Planförslaget	3
Nollalternativ	3

Miljöbedömning efter målområde med tillhörande effektmål.....	4
Målområde 1: Minska avfallsmängderna.....	4
Målområde 2: Från Avfall till resurs	5
Målområde 3: Minska bolagets miljöpåverkan	7
Målområde 4: Nedskräpning	7
Sammanfattande bedömning	8

Inledning

June Avfall & Miljö AB är ett kommunalt avfallsbolag som bildades 1 januari 2018. Bolaget ägs av Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner. Bolaget ansvarar för sophämtning, slamtömning och sortergårdsverksamhet i de tre kommunerna. Bolaget äger och driver 11 sortergårdar (återvinningscentraler).

Enligt 15 kap. 41 § miljöbalken ska det för varje kommun finnas en renhållningsordning som antas av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen består av en avfallsplan och av lokala avfallsföreskrifter. June Avfall & Miljös ägarkommuner har en gemensam renhållningsordning. Enligt avfallsförordningen ska avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och revideras vid behov. Nuvarande avfallsplan gäller till och med 2022. Under 2020 påbörjades arbetet med den nya avfallsplanen 2023–2026.

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I 2–6 §§ miljöbedömningsförordningen finns bestämmelser om vilka planer som ska och inte ska antas medföra betydande miljöpåverkan samt underlag för att bedöma betydande miljöpåverkan.

Avfallsplan 2023–2026 uppfyller inte förutsättningarna för betydande miljöpåverkan och kommunen ska därför undersöka om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Hur undersökningen ska gå till regleras i 5 § miljöbedömningsförordningen.

Enligt 6 kap. 7 § miljöbalken ska kommunen efter undersökningen i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om undersökningen visar att planens genomförande innebär en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning göras.

I detta dokument redovisas resultatet av undersökningen.

Avgränsningar och alternativ

Avgränsning

Undersökningen avser inte avfallshanteringens totala miljökonsekvenser utan endast de konsekvenser som kan uppstå till följd av de målområden och effektmål som presenteras i avfallsplanen. Bedömningen tar därför ingen hänsyn till kommande anläggningar, utan dessa bedöms i samband med prövning enligt miljöbalkens regler om tillstånd och anmälan av miljöfarligt verksamhet. Den geografiska avgränsningen avser Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner. Giltighetstiden för den nya avfallsplanen är 2023–2026. Bedömningarna avser därför tiden fram till och med 2026.

Planförslaget

Avfallshantering i sig är en åtgärd som syftar till att minimera negativa effekter för människa och miljö. Avfallsplan 2023–2026 presenterar mål och ger förslag på åtgärder inom fyra målområden; minska avfallsmängderna, från avfall till resurs, minska miljöpåverkan från avfallsverksamheten och nedskräpning. Den totala effekten av avfallsplanen bedöms vara positiv ur miljösynpunkt. Givetvis ger avfallshantering i sig upphov till vissa negativa miljöeffekter, främst till följd av miljöpåverkan från transporter. Sett till helheten så kommer dock avfallsplanens totala effekt att ge en positiv påverkan på miljön. Detta eftersom syftet med avfallsplanen är att främja en god resurshushållning genom mål och åtgärder som tar avfallshantering uppåt i avfallshierarkin och mot mer cirkulära flöden. Avfallsplanens inriktning främjar en hållbar utveckling och tar väl hänsyn till globala såväl som nationella och lokala miljömål.

Avfallsplan 2023-2026 har i många avseenden ett liknande upplägg som Avfallsplan 2019-2022 när det gäller val av målområden. Den nya avfallsplanen har däremot ett färre antal effektmål. Effektmålen

utgår i stor utsträckning från gällande etappmål, globala mål och frivilliga mål från Avfall Sverige etc. Orsaken till att antalet effektmål minskats är att Avfallsplan 2019–2022 inte har använts som ett strategiskt dokument i den omfattning som varit önskvärt eftersom den har varit svår att arbeta med på grund av det stora antalet effektmål. Flera av effektmålen har dessutom varit svåra att följa upp då de till exempel omfattar både villor, flerbostadshus och sortergårdar. I den nuvarande avfallsplanen fastställs åtgärder som ska genomföras under planperioden. I Avfallsplan 2023–2026 ges endast förslag på åtgärdsområden och istället för att fastställa åtgärderna i avfallsplanen kommer June Avfall & Miljö att, i samverkan med ägarkommunerna, ta fram en åtgärdsplan vartannat år. Målsättningen med en åtgärdsplan som tas fram, uppdateras och följs upp vartannat år är att det ska vara fokus på aktuella och relevanta åtgärder i arbetet med att nå de uppsatta målen. Dessutom kan respektive aktör arbeta med de åtgärder som de bedömer är aktuella och genomförbara för sin organisation kommande år.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att ingen ny avfallsplan upprättas för Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner. Någon åtgärdsplan med åtgärder och aktiviteter för att nå målen i den nya avfallsplanen kommer då inte heller att tas fram. Arbetet kommer att fortsätta i enlighet med Avfallsplan 2019–2022. Nollalternativet innebär då i princip att det blir en fortsatt avfallshantering utan nya mål och åtgärder och där avfallshantering i June Avfall & Miljö's upptagningsområde inte kommer att ta ytterligare steg uppåt i avfallshierarkin.

Enligt avfallsförordningen ska avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och revideras vid behov. Vid nollalternativet skulle denna revidering inte ske vilket innebär att lagstiftningen inte uppfylls.

Miljöbedömning efter målområde med tillhörande effektmål

Nedan följer en kortfattad bedömning av avfallsplanens miljöpåverkan utifrån planens uppsatta målområden och effektmål.

Målområde 1: Minska avfallsmängderna

Målområdets syfte är att minska mängden avfall som uppstår. När avfallsmängderna minskar, minskar även den miljöpåverkan som uppstår vid nyttjandet av energi- och materialresurser vid produktion. Likaså får avfallssystemet mindre avfallsmängder att hantera, vilket resulterar i färre transporter, minskade utsläpp, minskad klimatpåverkan och minskad spridning av miljöskadliga ämnen. Målområdet bedöms medföra en positiv miljöpåverkan.

Effektmål 1:1

Till år 2026 ska mat- och restavfallet minska med 25 procent, jämfört med år 2015.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Minskade avfallsmängder innebär ett minskat behov av resurser, minskat behov av transporter och ett minskat behov av energi för material- och energiåtervinning. Det leder till minskade utsläpp av växthusgaser. Genom att minska matsvinnet kommer även den totala miljöpåverkan från livsmedel att minska. Effektmålet bedöms inte innebära någon negativ miljöpåverkan.

Effektmål 1:2

Till år 2026 ska restavfallet från sortergårdarna ha minskat med 20 viktprocent, jämfört med år 2020.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Minskade avfallsmängder innebär ett minskat behov av resurser, minskat behov av transporter och ett minskat behov av energi för material- och energiåtervinning. Det leder till minskade utsläpp av växthusgaser. Behandlingskostnaderna för förbränning kommer att minska. Effektmålet bedöms inte innebära någon negativ miljöpåverkan.

Målområde 2: Från Avfall till resurs

Målområdets syfte är att återanvända och återvinna mer av det avfall som redan har uppkommit och återinföra det i kretsloppet så att det på nytt kan användas som en resurs. Genom att förlänga produkters liv och genom att ta tillvara på det avfall som uppstår och istället använda det vid tillverkning av nya produkter, minskar vi utsläppen av växthusgaser eftersom en mindre mängd jungfruliga råvaror behövs.

Ökat nyttjande av redan uppstått avfall kommer även resultera i mindre avfallsmängder vilket ger en positiv miljöpåverkan. Den negativa miljöpåverkan bedöms som liten och är främst kopplad till risk för ökat antal transporter av olika typer av avfall. Med ökad utsorteringsgrad kan behovet av transporter till olika behandlingsanläggningar komma att öka. Vinsten av materialåtervinningen bedöms dock vara större än dess negativa konsekvenser.

Effektmål 2:1

Senast år 2026 ska minst 60 procent av avfallet förberedas för återanvändning och materialåtervinning.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Genom återanvändning förlängs livet på våra produkter vilket sparar på resurser och bidrar till ett mer cirkulärt samhälle. Med större andel återanvändning och materialåtervinning minskar behovet av nya råvaror för att tillverka nya produkter. Detta leder i sin tur till energibesparing och minskade utsläpp av växthusgaser. Om återvinningen av material ökar kan behovet av transporter till olika behandlingsanläggningar komma att öka. Det leder i sin tur till ökade utsläpp av växthusgaser och partiklar samt ökade bullernivåer. Vinsten av materialåtervinning bedöms dock vara större än dess negativa konsekvenser.

Effektmål 2:2

Minst 50 procent av restavfallet ska vara rättsorterat till år 2026.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Genom att öka sorteringsgraden av restavfallet så kan en större andel avfall materialåtervinnas istället för att energiåtervinnas. Med större andel materialåtervinning minskar behovet av nya råvaror för att tillverka nya produkter. Detta leder i sin tur till energibesparing och minskade utsläpp av växthusgaser. Om återvinningen av material ökar kan behovet av transporter till olika behandlingsanläggningar komma att öka. Det leder i sin tur till ökade utsläpp av växthusgaser och partiklar samt ökade bullernivåer. Vinsten av materialåtervinning bedöms dock vara större än dess negativa konsekvenser.

Effektmål 2:3

Den genomsnittliga andelen textil i restavfallet ska vara maximalt 3 procent år 2026.

Bedömning

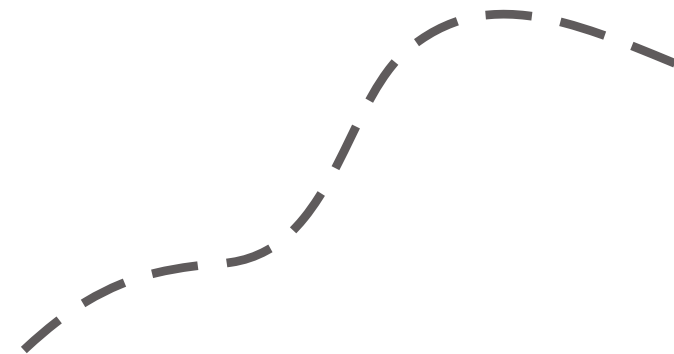
Positiv miljöpåverkan. Genom att öka sorteringsgraden av restavfallet kan en större andel avfall materialåtervinnas istället för att energiåtervinnas. Med större andel materialåtervinning minskar behovet av nya råvaror för att tillverka nya produkter. Detta leder i sin tur till energibesparing och minskade utsläpp av växthusgaser. Om återvinningen av material ökar kan behovet av transporter till olika behandlingsanläggningar komma att öka. Det leder i sin tur till ökade utsläpp av växthusgaser och partiklar samt ökade bullernivåer. Vinsten av materialåtervinning bedöms dock vara större än dess negativa konsekvenser.

Effektmål 2:4

Senast år 2026 ska matavfallet ha en renhetsgrad på minst 95 procent oavsett bostadstyp.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Ett renare matavfall bidrar till en bättre rötningsprocess med mer biogas och en renare jordförbättringsprodukt som följd. Mindre plast i jordförbättringsprodukten leder till minskad nedskräpning och minskad spridning av mikroplaster. När fossila bränslen ersätts av förnybara bränslen som biogas minskar utsläppen av växthusgaser. En renare jordförbättringsprodukt bidrar också till en hållbar återförsel av växtnäring med låga halter av tungmetaller, organiska föreningar m.m. Effektmålet bedöms inte innebära någon negativ miljöpåverkan.

Målområde 3: Minska bolagets miljöpåverkan

Målområdets syfte är att minska miljöpåverkan från de transporter som är kopplade till avfallshanteringen. Transportsektorn är idag starkt beroende av bränsle från fossila källor och inrikes transporter bidrar till en stor del av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Utsläppen påverkar både klimat och luftkvalitet. Dessutom ger transporter upphov till buller. Bakom en fungerande avfallshantering ligger ett utbrett nät av transporter. Målområdet styr bolaget att investera i hållbara och energieffektiva fordon, där fossila bränslen ersätts av mer hållbara alternativ, som exempelvis biogas. Miljöpåverkan förväntas därmed bli positiv vid planens genomförande.

Effektmål 3:1

Senast år 2026 ska June Avfall & Miljö endast köpa in fordon som drivs av biogas eller annat förnybart bränsle, under förutsättning att det passar fordonets användningsområde.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. När fossila bränslen ersätts av biogas eller annat förnybart bränsle minskar utsläppen av växthusgaser och partiklar från transporterna inom avfallshanteringen. Förutom att biogasen är klimatsmart produceras den lokalt av det avfall som samlas in i bolagets upptagningsområde. Den negativa miljöpåverkan från transporter kommer att minska vid avfallsplanens genomförande. Negativ miljöpåverkan kan uppstå om mängden transporter ökar, vilket är en möjlig följd effekt av att en större andel avfall sorteras ut för materialåtervinning och transporteras till olika platser för behandling. Vinsten av materialåtervinning bedöms dock vara större än de negativa konsekvenserna av transporterna till och från återvinningsanläggningar.

Målområde 4: Nedskräpning

Målområdets syfte är att skapa en renare och tryggare miljö inom bolagets upptagningsområde. Målområdet har en positiv miljöpåverkan på människa, djur och natur eftersom förebyggandet av nedskräpning resulterar i minskad spridning av förorenade ämnen på land såväl som i vatten. Genom att minska och förebygga nedskräpning bidrar målområdet även med tryggare stadsmiljöer med minskad risk för skadegörelse.

Effektmål 4:1

Till år 2026 ska nedskräpningen på offentliga platser minska med 10 procent, jämfört med 2020.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Minskad nedskräpning bidrar till en minskad spridning av föroreningar på land och i vatten, en säkrare miljö för djur och människor samt tryggare städer med mindre klotter och skadegörelse. Renhållningskostnaderna minskar då nedskräpningen minskar. Minskad nedskräpning bidrar till att materialet istället kan återvinnas och bli nya produkter. En ökad renhållning kan dock innebära ytterligare transporter och ytterligare inköp av inventarier (fordon, soptunnor m.m.). Detta bedöms kunna ha en viss negativ miljöpåverkan på luftkvalitet, klimatet och hushållning med material, råvaror och energi. Den eventuella negativa miljöpåverkan bedöms vara liten i sammanhanget.

Sammanfattande bedömning

Bedömningen enligt ovan visar att samtliga målområden med tillhörande effektmål bedöms ha en positiv miljöpåverkan till följd av ökad materialåtervinning och återanvändning samt förebyggande av avfall. Det innebär att avfallsplanens genomförande totalt sett bedöms innebära en positiv miljöpåverkan och att steg uppåt i avfallshierarkin kan tas. Negativ miljöpåverkan bedöms som liten vid genomförandet av avfallsplanen och bedöms främst kunna uppstå till följd av transport av avfall. Vinsten av materialåtervinning bedöms dock vara större än den negativa miljöpåverkan som ett ökat antal transporter medför. Sammanfattningsvis bedöms den negativa miljöpåverkan av genomförandet av avfallsplanen vara liten.

Med en gemensam avfallsplan för Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner kan samverkan och åtgärder genomföras över kommungränserna vilket kan bidra till en större genomslagskraft. Hur stor positiv eller negativ påverkan genomförandet av avfallsplanen medför beror på vilka åtgärder som genomförs och i vilken utsträckning målen uppnås. Dessutom är avfallsplanen ett strategiskt dokument, i jämförelse med exempelvis en detaljplan som är en fysisk plan. Utfallet av genomförandet av avfallsplanen är därför svårare att kvantifiera och bedöma i jämförelse med exempelvis fysiska åtgärder i en detaljplan.

Den sammanfattande bedömningen är att Avfallsplan 2023–2026 inte bedöms medföra en betydande miljöpåverkan. Någon strategisk miljöbedömning bedöms därför inte behöva göras.

